

Yrittäjien tulot ja verot 2014

vuoden 2012 tulo- ja verotiedoilla

SISÄLLYS

ESIPUHE.....	3
TIIVISTELMÄ JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	4
1. KÄYTETTY AINEISTO	6
2. YRITTÄJIEN JA PALKANSAAJIEN TULOT JA VEROTUS.....	7
3. YRITTÄJIEN KESKIMÄÄRÄISEN TULON PROFIILI	10
4. PÄÄOMATULOT	11
5. ANSIOTULOT	12
6. SOSIAALITURVAETUUDET	13
7. YRITTÄJIEN KESKIMÄÄRIN MAKSAMAT VEROT.....	14
8. YRITTÄJIEN TULOJAKAUMA	15
9. YRITYS- JA PÄÄOMAVEROUKSEN VAIKUTUS YRITTÄJIEN VEROTUKSEEN.....	19

Suomen Yrittäjät: Yrittäjien tulot ja verot 2014

Tekijät

Petri Malinen
ekonomisti
09 2292 2845
petri.malinen@yrittajat.fi

Julkaisija

Suomen Yrittäjät
PL 999, 00100 HELSINKI
puhelin 09 229 221
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Yrittäjien tulot ja verot 2014

ESIPUHE

Verotus ja valtiontalouden tasapainottaminen ovat jälleen kerran olleet keskeisiä puheenaiheita. Tässä yhteydessä myös yrittäjien verotus nousee toistuvasti esiin. Sen esitetään olevan muun muassa pääasiallinen tuloerojen kasvun aiheuttaja tai johtavan laaja-alaiseen ansiotulon pääomatuloksi muuntamiseen. Perinteiseen tapaan yrittäjien saamista tuloista ja maksamista veroista käytävä keskustelu perustuu kuitenkin lähinnä kärjistettyihin yksittäistapauksiin.

Liian harvoin tulee esiin se, että yrittäjän ja palkansaajan aseman välillä on merkittävä ero. Yrittäjä usein sijoittaa yhteen kohteeseen, yritykseensä, koko omaisuutensa. Lisäksi yrittäminen sitoo henkilön työaikaan aivan toisella tavalla kuin palkkatyön tekeminen. Liian usein yrittäjää ja palkansaajaa verrataan tulonsaajina sellaisenaan toisiinsa ja tämän pohjalta muodostetaan mielikuva yrittäjälle anteliaasta verotuksesta.

Kattavaa kokonaiskuvaa yrittäjän saamista tuloista ja maksamista veroista ei juuri ole ollut lukuun ottamatta tulonjakotilaston kotitalouskohtaisia tietoja. Yrittäjän saamien tulojen vertailu palkansaajan tuloihin on erilaisen riskiaseman lisäksi vaikeaa myös siinä suhteessa, että tyypillisesti yrittäjien tulot vaihtelevat voimakkaasti vuosittain. Palkansaajien tulot sen sijaan ovat huomattavasti vakaampia. Varsinkin yritystoiminnan alkuvaiheessa yrittäjällä on tyypillisesti vähän tuloja, mutta joinakin hyvinä vuosina tulot saattavat muodostua suuriksi.

Tässä selvityksessä käytetään Verohallinnon kaikista verovelvollisista keräämiä tietoja vuodelta 2012 maksuunpannusta verotuksesta. Verohallinto on julkaissut tällaista tietoa henkilöverotuksen maksuunpanosta jo pitkään. Näistä tiedoista ei kuitenkaan suoraan saada kuvaa yrittäjien saamista tuloista ja maksamista veroista, koska luokitukset henkilöverotuksessa perustuvat henkilöiden saamiin tulomääriin eri lähteitä.

Yrittäjien verotuksen kuvaamista varten Verohallinto on tehnyt erikseen tilastoajon YEL-vakuutetuista yrittäjistä ja heidän saamistaan tuloista sekä heille maksuunpannusta veroista vuodelta 2012. Vastaava ajo on aiemmin tehty vuosien 2003-2011 maksuunpannusta veroista. Yrittäjien tulot ja verot -selvityksestä saadaan kattava kuva YEL-vakuutettujen yrittäjien tuloista ja veroista vuonna 2012 sekä näiden vertailusta palkansaajien tuloihin ja veroihin.

TIIVISTELMÄ JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Yrittäjien keskimääräiset tulot vuonna 2012 olivat 44 974 euroa. Vuonna 2012 yrittäjien tulot kääntyivät jälleen laskuun kaksi vuotta kestäneen nousun jälkeen. Lasku jäi lieväksi, mutta tulot alenivat 0,2 prosenttia edellisestä vuodesta. Tuloista ansiotuloa oli 74 prosenttia ja loput 26 prosenttia oli pääomatuloa. Tulojen jakautuminen ansio- ja pääomatuloihin muuttui siten, että ansiotulojen osuus nousi kaksi prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Yrittäjälle tuloista jäi verotuksen jälkeen käteen keskimäärin 0,3 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin eli 34 298 euroa.

Yrittäjien tulot eivät jakaudu tasaisesti. Reilulla viidenneksellä yrittäjistä tulot jäivät toissa vuonna alle 15 000 euroon, lähes kahdella kolmanneksella tulot jäivät alle keskipalkan ja vain viidenneksellä tulot ylittivät 55 000 euroa. Alle 15 000 vuositulot kertovat, että osa yritystoiminnasta on osapäiväistä tai sivutoimista.

Yrittäjien tuloistaan maksama keskimääräinen veroprosentti oli 26,5 mukaan luettuna yhteen kertaan verotetuista osingoista maksettu vero. Yrittäjien verotus oli 0,3 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuonna 2011. Kun eläkemaksu otetaan huomioon, yrittäjien keskimääräinen veroaste oli 33,2 prosenttia. Vastaavalla tulotasolla¹ laskettuna palkansaajan tulorakenteen mukainen laskennallinen verorasitus olisi vuonna 2012 ollut 28,0 prosenttia.

Taulukko 1. Saman tulotason yrittäjien ja palkansaajien verotuksen vertailu vuonna 2012

	Yrittäjät		Palkansaajat	
Tulot	44 974		44 974	
- Siitä ansiotuloa	33 395	74 %	42 588	94 %
- Siitä pääomatuloa ²	11 580	26 %	2 386	6 %
Maksetut verot	10 677		10 405	
Käteen jäävät tulot verotuksen jälkeen	34 298		34 569	
- Yrityksessä maksettu vero ³	1 672		251	
Bruttotulot I (veronalaiset tulot ja yritysvero)	46 646		45 225	
Veroaste ml. yrityksessä maksettu vero, %	26,5 %		23,6	
- Lakisääteiset vakuutusmaksut	4 692		2798	
Bruttotulo II (bruttotulot I ja lakisääteiset maksut)	51 338		48 023	
Kokonaisveroaste, %	33,2 %		28,0 %	

Esimerkkilaskelma osoittaa, että palkansaajan verotus olisi yrittäjien keskimääräisellä tulotasolla yrittäjiä kevyempää. Lopputulokseen vaikuttavat muun muassa tulojen rakenne ja erot sosiaaliturvamaksuissa.

¹ Kyseessä eivät ole palkansaajan keskimääräiset tulot, vaan esimerkki on laadittu sen selvittämiseksi, kuinka palkansaajia verotettaisiin yrittäjien keskimääräisellä tulotasolla.

² Sisältää ns. pääomaosingon, joka on verotettu yhteen kertaan yhtiössä.

³ Saatu laskennallisesti.

Vuoden 2012 maksuunpanotilaston mukaan palkansaajien keskimääräiset tulot olivat 33 638 euroa, mikä on 3,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2011. Yrittäjien tulot olivat siten 33,7 prosenttia korkeammat kuin palkansaajilla. Verrattaessa tuloja tulee ottaa huomioon, että yrittäjät tekivät noin neljänneksen pidempää työpäivää. Palkansaajien keskimääräinen veroprosentti oli 21,7 prosenttia ja käteen jäävä tulo 26 323 euroa.

Tulojen muutoksen taustalla on se, että niin yrittäjien kuin palkansaajien ansiotulot nousivat, mutta pääomatulot laskivat. Yrittäjien ja palkansaajien ansiotulot nousivat vajaan 3,4 prosenttia. Myös pääomatulojen kehitys oli molemmilla ryhmillä samansuuntainen: yrittäjien pääomatulot laskivat reilut yhdeksän prosenttia, ja palkansaajien pääomatulot laskivat 11 prosenttia.

Nykyinen yritys- ja pääomaverojärjestelmä teki pääsääntöisesti tulon nostamisen palkkana yrityksestä kannattavammaksi suhteessa ansiotulo-osinkoon. Maksuunpanoaineiston perusteella yrittäjien palkkatulon määrä onkin kasvanut huomattavasti samaan aikaan kun ansiotulo-osingon määrä on laskenut vuosina 2004-2012. Ansiotulo-osingon saajien määräkin on hienoisessa laskussa. Vuonna 2012 niitä sai 21 816 henkilöä, mikä on noin 13 prosenttia vähemmän kuin 2004. Vastaavana aikana yrittäjistä palkkatuloa saavien osuus on noussut puolella ja oli 112 851 henkilöä vuonna 2012. Pitkään jatkunut yrittäjien verotuksen keventyminen päättyi vuonna 2012. Kaikki lakisääteiset maksut mukaan lukien yrittäjien keskimääräinen kokonaisveroaste oli 33-35 prosenttia vuosina 2005-2012, kun palkansaajilla vastaava veroaste oli 26-30 prosenttia.

Vuoden 2005 yritysverouudistus ja ansiotulojen verotuksen keventyminen ovat kuluvaan vuoteen ja vuoteen 2010 lukuun ottamatta laskeneet keskimäärin yrittäjien kokonaisuudessaan maksamia veroja. Verotuksen maksuunpanotilaston mukaan on kuitenkin noin 22 000 sellaista omistajayrittäjää, joiden verotus on kiristynyt voimassa olevan yritys- ja pääomaverojärjestelmän vuoksi, koska heillä on ansiotulona verotettavaa osinkoa.

Lisäksi on 3 336 sellaista yrittäjää, joilla yritysverojärjestelmässä asetettu 60 000 euron osinkotuloraja täyttyy. Näistä valtaosalla verotus on kiristynyt, koska rajan ylittävät pääomatulo-osingot verotetaan osittain kahteen kertaan.

Osinkoverotuksen sitominen yrityksen nettovaroihin on sisältänyt kannustimen huolehtia yrityksen omavaraisuudesta ja lisännyt eri sijoitus- ja rahoitusmuotojen neutraalisuutta. Tämä on auttanut yrityksiä kartuttamaan varallisuuttaan. Tätä kautta vahvistuneet taseet ovat osaltaan vähentäneet konkurssien määrää ja erityisesti työpaikkojen menetyksiä talouskriisin aikana pk-yrityksissä.

1. KÄYTETTY AINEISTO

Tässä selvityksessä käytetään Verohallinnon kaikista verovelvollisista keräämiä tietoja vuodelta 2012 maksuunpannusta verotuksesta. Verohallinto on julkaissut tällaista tietoa jo pitkään henkilöverotuksen maksuunpanosta. Näistä tiedoista ei kuitenkaan suoraan saada kuvaa yrittäjien saamista tuloista ja maksamista veroista, koska luokitukset henkilöverotuksessa perustuvat henkilöiden saamiin tulomääriin eri lähteistä.

Verohallinto tuottaa erikseen tilastoajon YEL-vakuutetuista yrittäjistä ja heidän saamistaan tuloista sekä heille maksuunpannuista veroista vuodelta 2012. Vastaava erillinen tilausajo on aiemmin tehty myös vuosien 2003-2011 maksuunpannuista veroista.

Vuodelta 2003 toimitetussa verotuksessa henkilöille liitettiin ensi kertaa tieto YEL- tai MYEL-vakuutuksesta. Tämä tehtiin siinä tarkoituksessa, että vuodelta 2003 näille henkilöille voitiin verotuksessa määrätä sairausvakuutusmaksu, mikä vuoden 2003 alusta lukien on perustunut YEL- tai MYEL-työtuloon aiemman verotuksessa todetun työtulon sijasta.

YEL-vakuutettuja ovat kaikki henkilöyhtiöiden vastuunalaiset yhtiömiehet ja elinkeinonharjoittajat sekä ne osakeyhtiöiden omistajat, joiden omistusosuus ylittää 30 prosenttia yhtiön osakekannasta. YEL-vakuutettuja henkilöitä oli 226 966 vuodelta 2012 toimitetussa verotuksessa, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 222 670. Näin ollen YEL-vakuutettujen henkilöiden lukumäärä nousi 1,9 prosenttia. Kasvu vastaa hyvin aikaisempia vuosia, jolloin kasvu on ollut keskimäärin 1,7-3,2 prosenttia.

Tilastokeskuksen mukaan yrittäjäksi itsensä kokevia henkilöitä on enemmän kuin YEL-vakuutettuja. Työvoimatutkimuksen mukaan yrittäjiä (pois lukien alkutuotanto ja avustavat perheenjäsenet) oli 261 000 vuonna 2012. YEL-vakuutetut muodostavat selvän ydinjoukon tästä itsensä yrittäjäksi kokevien henkilöiden joukosta. Heidän lisäksi näyttää olevan muutama kymmenen tuhatta TyEL:ssä vakuutettuna olevaa henkilöä, jotka kokevat itsensä yrittäjiksi, mutta joilla itsellään YEL-vakuutuksen ehdot eivät täyty.

2. YRITTÄJIEN JA PALKANSAAJIEN TULOT JA VEROTUS

Vuosina 2005 ja 2006 yritys- ja pääomaverotusta uudistettiin merkittävästi. Uudistus oli laaja ja käsitti suuren joukon erilaisia muutoksia pääomaverotukseen ja periaatteellisen muutoksen aiempaan verolainsäädäntöön verrattuna. Vuonna 2005 siirryttiin periaatteessa osinkotulojen osittain kahdenkertaiseen verotukseen, kun aiemmin oli ollut voimassa yhtiöveron hyvitysjärjestelmä, jolla pyrittiin siihen, että yrityksestä saatu tulo verotettiin vain yhteen kertaan.

Vuosina 2005-2006 tehty verouudistus sisälsi yrittäjän kannalta keskeisinä muutoksina yhtiöverokannan alennuksen 29 prosentista 26 prosenttiin. Samalla luovuttiin yhtiöveron hyvityksestä EU-lainsäädännön vuoksi. Samassa yhteydessä yhteen kertaan verotetun osingon määrää pienennettiin 9,585⁴ prosentista 9 prosenttiin nettovarallisuudesta. Yli 9 prosentin menevältä osalta luetaan ansiotuloksi 70 prosenttia. Yhteen kertaan verotetulla osingolla on lisäksi osakaskohtainen katto 90 000 euroa, jonka yli menevältä osalta 70 prosenttia verotetaan pääomatulona. Muutoksessa varallisuusverotusta kevennettiin nostamalla alaraja 250 000 euroon ja alentamalla verokanta 0,8 prosenttiin vuonna 2005. Varallisuusverosta luovuttiin kokonaan vuonna 2006.

Vuoden 2012 alussa yritysverotusta uudistettiin jälleen. Yhteisöverokanta alennettiin 24,5 prosenttiin, pääomaverokanta korotettiin 30 prosenttiin ja 50 000 euroa ylittävien tulojen osalta 32 prosenttiin. Samanaikaisesti pk-yritysten yhteen kertaan verotettujen osinkojen osakaskohtainen katto laskettiin 90 000 eurosta 60 000 euroon. Nämä muutokset näkyvät tässä selvityksessä. Muutosten merkitystä tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon se, että keskimääräinen osinko listaamattomista osakeyhtiöistä jäi noin 16 400 euroon ja valtaosalla yrittäjistä osingot olivat vähäisiä. Yli 75 prosentilla yrittäjistä osinkotulot jäivät alle 10 000 euron.

Yritys- ja pääomaverojärjestelmä on muuttanut yrittäjien tulojen rakennetta siten, että myös tuloverotukseen tehtävät muutokset vaikuttavat yrittäjien verotukseen merkittävästi. Yrittäjien tuloista kolme neljäsosaa luetaan ansiotuloksi. Viime vuosina tuloverotusta on kevennetty, joten myös yrittäjien verotus on pidemmällä aikavälillä hieman keventynyt.

Yrittäjien ja palkansaajien keskimääräiset tulot ja maksetut verot vuodelta 2012 maksumuutoksissa verotuksessa on kerrottu taulukossa 2.

---

⁴ 9,585 % vastaa laissa ilmaistua 13,5 %:a, joka oli ilmaistu bruttolukuna.

Taulukko 2. Yrittäjien ja palkansaajien tulot ja verot vuonna 2012

	Yrittäjät		Palkansaajat	
Tulot	44 974		33 638	
- Siitä ansiotuloa	33 395	74 %	31 853	95 %
- Siitä pääomatuloa ⁵	11 580	26 %	1 785	5 %
Maksetut verot	10 677		7 314	
Käteen jäävät tulot verotuksen jälkeen	34 298		26 323	
- Yrityksessä maksettu vero ⁶	1 672		251	
Bruttotulot I (veronalaiset tulot ja yritysvero)	46 646		33 889	
Veroaste ml. yrityksessä maksettu vero, %	26,5 %		22,3 %	
- Lakisääteiset vakuutusmaksut	4 692		1625	
Bruttotulo II (bruttotulot I ja lakisääteiset maksut)	51 338		35 513	
Kokonaisveroaste, %	33,2 %		25,9 %	

Yrittäjillä ansiotulojen osuus kaikista tuloista oli 74 prosenttia, kun se oli palkansaajilla keskimäärin 95 prosenttia. Pääomatulojen osuus yrittäjillä oli siten yli neljäsosa kaikista tuloista. Tällöin pääomatulona on huomioitu osingot netto-osinkoina niin, että niihin ei ole sisällytetty yhtiössä jo maksettua yhtiöveroa.

Verohallinnon tilastoimissa maksuunpanotiedoissa yrittäjien keskimääräiset tulot olivat 34 prosenttia (37 % vuonna 2011) korkeammat kuin palkansaajien tulot. Vuoden 2012 työvoimatutkimuksen mukaan yrittäjät tekivät viikossa noin 23 prosenttia enemmän työtä kuin palkansaajat. Yrittäjien keskimäärin saama tulo ylitti 34 prosentilla palkansaajan keskimääräisen tulon. Näin ollen työtuntia kohti laskettuna yrittäjän bruttotulot olivat noin 11 prosenttia suuremmat kuin palkansaajien bruttotulot.

Yrittäjien keskimääräinen veroprosentti oli 26,5 prosenttia ja palkansaajien 22,3 prosenttia vuonna 2012⁷. Yrittäjien saamistaan tuloista maksama keskimääräinen vero oli siten 4,2 prosenttiyksikköä (19 %) korkeampi kuin palkansaajilla. Myös yrittäjien saama tulo oli suurempi kuin palkansaajilla. Laskelmassa on otettu huomioon yritystoiminnasta saaduissa osingoissa yrityksessä ennen osingonjakoa maksettu vero.

Nämä kokonaisaineistoon perustuvat veroprosentit poikkeavat selvästi julkisuudessa usein esitetyistä esimerkkitapauksista saaduista veroprosenteista. Tämä johtuu siitä, että käytännössä verotilastoihin tulee mukaan paljon sellaisia henkilöitä, joilla on työ- ja yritystuloja vain osan vuotta tai osa-aikaisesti, kun esimerkkitapauksissa yleensä oletetaan kokopäivätoimen ansio- tai yrittäjätulo. Verotuksen maksuunpanosta saatavat todelliset tiedot kuitenkin kuvaavat käytännön elämässä tapahtuvaa tulonmuodostusta ja verotusta. Sen sijaan esimerkkitapaukset ovat tietyin oletuksin tehtyjä vertailuja.

⁵ Sisältää ns. pääomaosingon, joka on verotettu yhteen kertaan yhtiössä.

⁶ Saatu laskennallisesti.

⁷ Vertailtaessa veroprosentteja tulee ottaa huomioon erot yrittäjien ja palkansaajien tulon määrässä. Samalla tulotasolla palkansaajan veroasteeksi saadaan laskennallisesti 28,0 prosenttia.

Verotuksen jälkeen käteen jäävissä tuloissa yrittäjien tulot ylittivät 30 prosentilla palkansaajien vastaavan keskimääräisen tulon vuonna 2012. Ottamalla huomioon yrittäjien keskimääräiset työtunnit, jotka ylittävät palkansaajien vastaavat työtunnit keskimäärin 23 prosentilla, yrittäjille ei jää käteen verotuksen jälkeen merkittävästi suurempaa tuntikohtaista tulosta työpanoksestaan kuin palkansaajilla. Näin ollen yrittäjien riskistä jää keskimäärin pieni korvaus yrittäjille.

Yrittäjä maksaa työeläkemaksua YEL-maksuna. Työeläkemaksut ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Eläketurvakeskuksen mukaan yrittäjä maksoi vuonna 2012 eläkevakuutusmaksua keskimäärin 22 238 euron suuruisesta työtulosta ja maksun suuruus oli 21,1 prosenttia. Palkansaaja maksoi omasta bruttopalkastaan keskimäärin 5,15 prosenttia palkansaajan työeläkemaksua ja 0,60 prosenttia työttömyysvakuutusmaksua. Nämä maksut veroina huomioon ottaen yrittäjän keskimäärin maksama kokonaisveroaste nousi 33,2 prosenttiin vuonna 2012, kun se palkansaajalla oli 25,9 prosenttia. Näin ollen maksuunpanotilaston mukainen keskimääräisen yrittäjän ja palkansaajan kokonaisveroasteen välinen ero oli 7,3 prosenttiyksikköä (22 %)⁸.

Yrittäjien tulot säilyivät lähes ennallaan vuonna 2012. Yrittäjien saamat keskimääräiset tulot laskivat 0,2 prosenttia vuonna 2012. Palkansaajien tulojen nousu sen sijaan jatkui vuonna 2012. Nousua edellisestä vuodesta oli 3,7 prosenttia. Samanlainen kehitys jatkui myös käteen jäävien tulojen osalta. Samaan aikaan kun yrittäjien tulot laskivat hieman, palkansaajien tulot kasvoivat lähes edellisen vuoden tahtiin. Pääomatulot laskivat molemmilla ryhmillä voimakkaasti. Sekä yrittäjillä että palkansaajilla pääomatulot laskivat noin 10 prosentilla. Yrittäjien ja palkansaajien tuloja ja veroja on vertailtu taulukossa 3.

Taulukko 3. Yrittäjien ja palkansaajien tulot ja verot vuosina 2011 ja 2012

	Yrittäjät			Palkansaajat		
	2011	2012	Muutos	2011	2012	Muutos
Tulot	45 061	44 974	-0,2 %	32 798	33 638	2,6 %
- Siitä ansiotuloa	32 298	33 395	3,4 %	30 794	31 853	3,4 %
- Siitä pääomatuloa	12 763	11 580	-9,3 %	2 004	1 785	-11,0 %
Maksetut verot	10 647	10 677	0,3 %	7 222	7 314	1,3 %
Käteen jäävät tulot	34 414	34 298	-0,3 %	25 576	26 323	2,9 %
- Yrityksessä maksettu vero	1 977	1 672	-15,4 %	320	251	-21,6 %
Bruttotulot I	47 038	46 646	-0,8 %	33 118	33 889	2,3 %
Veroaste ml. Yrityksessä maksettu vero, %	26,8 %	26,5 %		22,8 %	22,3 %	
- Lakisääteiset vakuutusmaksut	4332	4692	8,3 %	1571	1625	3,4 %
Bruttotulo II	51 370	51 338	-0,1 %	34 689	35 513	2,4 %
Kokonaisveroaste %	33,0 %	33,2 %		26,3 %	25,9 %	

⁸ Tulee kuitenkin ottaa huomioon, ettei maksuunpanotilaston mukainen keskimääräisen yrittäjän ja palkansaajan tulojen määrä ole sama.

3. YRITTÄJIEN KESKIMÄÄRÄISEN TULON PROFIIILI

Yrittäjien tulonmuodostuksen hahmottamiseksi taulukossa 4 kuvataan keskeisimpien tuloerien osuutta yrittäjien keskimääräisistä tuloista vuosina 2011 ja 2012.

Taulukko 4. Yrittäjän keskimääräisten tulojen profiili vuosina 2011 ja 2012

	2011		2012	
Tulot	45 061		44 974	
Siitä ansiotuloa	32 298	71,7 %	33 395	74,3 %
- Palkkatuloa päätoimesta	14 342	31,8 %	15 779	35,1 %
- Ansiotuloa yritystoiminnasta	10 967	24,3 %	10 777	24,0 %
- Muuta ansiotulo	6 989	15,5 %	6 839	15,2 %
Siitä pääomatuloa	12 763	28,3 %	11 580	25,7 %
- Pääomatuloa yritystoiminnasta	6 593	14,6 %	6 202	13,8 %
- Muuta pääomatulo	6 170	13,7 %	5 378	12,0 %

Yrittäjien keskimääräisistä tuloista, 44 974 eurosta, 74 prosenttia oli ansiotuloa ja 26 prosenttia pääomatuloa. Siten yritystoiminnasta saaduista tuloista valtaosa, eli lähes kolme neljäsosaa luetaan ansiotuloksi, lähinnä joko palkkatuloksi (35 %) tai yritystoiminnasta saaduksi ansiotuloksi (24 %). Edellisestä vuodesta palkkatulojen osuus kasvoi ja yritystoiminnasta saatujen ansiotulojen osuus laski.

Yritystoiminnasta saatua pääomatuloa yrittäjillä oli vuonna 2012 keskimäärin heidän tuloistaan 6 202 euroa eli 13,8 prosenttia kaikista tuloista. Tämä osuus on laskenut edellisestä vuodesta 0,8 prosenttiyksiköllä. Samoin muiden pääomatulojen osuus on laskenut. Laskua vuonna 2012 oli 1,7 prosenttiyksikköä.

Muiden pääomatulojen osuus oli edelleen pienempi kuin yritystoiminnasta saatujen pääomatulojen. Muiden pääomatulojen osuus tuloista oli 12,0 prosenttia, kun taas yritystoiminnasta nostettujen pääomatulojen osuus oli 13,8 prosenttia. Koska tilastosta on mahdotonta päätellä kokonaan, missä määrin vuokratuloiksi ja luovutusvoitoiksi tilastoidut tulot mahdollisesti liittyvät henkilön varsinaiseen yritystoimintaan, oli yritystoiminnasta varmuudella saatua pääomatuloa yrittäjillä keskimäärin vajaa kuudennes heidän tuloistaan.

4. PÄÄOMATULOT

Yrittäjät voivat saada yritystoiminnasta pääomatuloa jaettavina yritystuloina joko elinkeinotoiminnasta tai yhtymästä tai sitten pääomatuloiksi luettuja osinkoja listautumattomista osakeyhtiöistä⁹. Tämän lisäksi yrittäjällä voi olla pääomatuloja myös muusta kuin yrittäjätoiminnasta. Yrittäjien pääomatuloja on eritelty taulukossa 5.

Merkittävimmin pääomatuloja yrittäjät saavat listautumattomista osakeyhtiöistä. Tällaisia tuloja oli noin kolme viidesosaa yrittäjien saamista kaikista pääomatuloista. Vuodelta 2012 toimitetussa verotuksessa yrittäjät saivat osinkotuloja noin 1 425 miljoonaa euroa. Tästä määrästä osinkotuloja pörssiyrityksistä oli 95 miljoonaa euroa ja loput listautumattomista osakeyhtiöistä. Vuoteen 2011 verrattuna kokonaismäärä kasvoi noin 50 miljoonaa euroa, mutta pörssiyrityksien osinkojen osuus laski 15 miljoonaa euroa.

Yrittäjien listaamattomista yhtiöistä saamista noin 1 320 miljoonan euron osingoista luettiin pääomatuloksi noin 1 142 miljoonaa euroa (93 %) ja ansiotuloksi lähes 300 miljoonaa euroa (7 %). Vastaavasti vuonna 2011 saaduista 1 384 miljoonasta eurosta noin 1 071 miljoonaa euroa oli pääomatuloja ja reilut 300 miljoonaa euroa ansiotuloja. Siten ansiotulo-osinkoja nostettiin selvästi vähemmän kuin viime vuonna. Pääomatulo-osinkoja saatiin noin seitsemän prosenttia edellisvuotta enemmän.

Taulukko 5. Pääomatulot euroa/henkilö vuosina 2011 ja 2012

	2011		2012	
Jaettavat yritystulot				
- Elinkeinoiminnasta	874	6,8 %	845	7,3 %
- Yhtymästä	909	7,1 %	828	7,1 %
Pääomatulo listautumattomista oy:stä	4 810	37,7 %	4 530	39,1 %
Vuokratulot	1 358	10,6 %	1 383	11,9 %
Luovutusvoitot	3 523	27,6 %	2 124	18,3 %
Muut pääomatulot	1 289	10,1 %	1 871	16,2 %
Pääomatulot yhteensä	12 763		11 580	

Listautumattomista osakeyhtiöistä saadut pääomatulot muodostavat vajaat 40 prosenttia yrittäjien keskimäärin saamista pääomatuloista. Tämä tuloerä laski 5,8 prosenttia vuoden 2011 tasolta. Samaan aikaan myös yhtymistä saadut pääomatulot laskivat 8,9 prosenttia ja elinkeinotoiminnasta saadut pääomatulot 3,4 prosenttia. Vuokratulot sen sijaan nousivat 1,8 prosenttia. Luovutusvoittojen määrä romahti monen kasvuvuoden jälkeen. Vuonna 2012 niiden määrä laski 40 prosenttia. Vuonna 2011 ne kasvoivat 21 prosenttia ja sitä edellisenä vuonna kasvua oli 55 prosenttia. Luovutusvoittojen osuus oli 18 prosenttia yrittäjien keskimäärin saamista pääomatuloista. Listautumattomista osakeyhtiöistä saatujen pääomatulojen osuus yrittäjien keskimääräisistä tuloista oli 10,1 prosenttia, ja luovutusvoittojen osuus yrittäjien keskimääräisistä tuloista oli 4,7 prosenttia.

⁹ Sisältää myös ns. yhteen kertaan verotetun pääomaosion.

5. ANSIOTULOT

Yrittäjien saamista tuloista lähes kolme neljäsosaa oli ansiotuloa. Valtaosin nämä tulot ovat tavalla tai toisella yritystoiminnasta saatua tuloa, mutta niihin sisältyy myös eriä muista erilaisista ansiotuloista. Yrittäjien ansiotuloja on vertailtu taulukossa 6.

Listautumattomista osakeyhtiöistä nostettiin esimerkiksi ansiotulo-osinkoja noin 295 miljoonaa euroa vuonna 2012. Osinkojen määrä kääntyi laskuun edellisestä vuodesta. Elinkeinotoiminnasta ja yhtymistä ansiotuloina jaettujen yritystulojen määrä laski noin 2,2 prosentilla samaan aikaan kun palkkatulojen määrä kasvoi 3,4 prosentilla. Saatujen palkkatulojen määrä oli reilut 3 580 miljoonaa euroa.

Taulukko 6. Ansiotulot euroa/henkilö vuosina 2011 ja 2012

	2011		2012	
Jaettava yritystulo				
- Elinkeinotoiminnasta	10 967	34,0 %	10 777	32,3 %
- Yhtymästä	2 949	9,1 %	2 827	8,5 %
Ansiotulo listautumattomista oy:stä	1403	4,3 %	1 281	3,8 %
Palkkatulot	14 342	44,4 %	15 779	47,2 %
Sosiaalietuudet	1 892	5,9 %	1 933	5,8 %
Muut ansiotulot	745	2,3 %	797	2,4 %
Ansiotulot yhteensä	32 298		33 395	

Suurimmat keskimääräiset tuloerät ovat elinkeinotoiminnasta ansiotuloksi luettu tulo sekä osakeyhtiöstä otettu palkkatulo. Listaamattomista osakeyhtiöistä nostetuista osingoista ansiotuloksi luettava osuus oli noin viidennes kaikista yrittäjien vuosina 2006-2012 saamista osinkotuloista. Näiden ansiotulo-osinkojen osuus yrittäjien keskimääräisistä tuloista oli 3,8 prosenttia. Ansiotulo-osinkojen määrä laski edellisestä vuodesta. Palkkatulojen osuus yrittäjien keskimääräisistä tuloista nousi lähes 35 prosenttiin, kun taas elinkeinotoiminnasta ansiotuloksi luetun tulon osuus säilyi lähes neljänneksessä vuonna 2012.

Voimassa olevan verotuksen aikana palkkatulo on verotuksellisesti tullut ansiotulo-osinkoa edullisemmaksi tavaksi ottaa tuloa ulos listaamattomasta osakeyhtiöstä. Kuitenkaan ansiotulona verotetut osingot eivät ole kadonneet kokonaan, vaikka ne ovatkin vähentyneet huomattavasti. Edelleenkin korkeimmilla ansiotulon rajaveroasteilla ansiotulo-osinko on hieman palkkatuloa edullisempi.

6. SOSIAALITURVAETUUKSET

Yrittäjien saamat sosiaaliturvaetuudet muodostavat 4,3 prosenttia yrittäjien keskimääräisistä tuloista. Kasvua siinä on edellisestä vuodesta 0,1 prosenttia. Sosiaalietuuksia oli yrittäjillä vuoden 2012 verotuksessa noin 439 miljoonaa euroa. Vuotta aiemmin vastaava summa oli 421 miljoonaa euroa. Sosiaalietuuksista noin puolet oli erilaisia eläketoja. Seuraavaksi merkittävimmät sosiaalietuudet olivat päivä- ja äitiysrahat, muut etuudet jäivät vähäisemmiksi. Merkittävimmin on noussut muiden sosiaalietuuksien määrä.

Taulukko 7. Sosiaalietuudet euroa/henkilö vuosina 2011 ja 2012

	2011		2012	
Eläketulot	930	49,2 %	921	47,6 %
Päivä- ja äitiyspäivärahat	348	18,4 %	376	19,4 %
Tapaturma- yms. päivärahat	124	6,6 %	118	6,1 %
Työttömyysturvaetuudet	287	15,2 %	274	14,2 %
Muut sosiaalietuudet	203	10,7 %	244	12,6 %
Kaikki yhteensä	1 892		1 933	

Eläketuloa sai noin 16 700 yrittäjää. Keskimääräinen eläketulo oli noin 12 523 euroa. Todennäköisesti nämä YEL-vakuutetut eläketuloa saaneet yrittäjät ovat saaneet joko osa-aikaeläkettä tai saaneet eläkettä osan vuotta ja olleet osan vuotta YEL-vakuutettuja yrittäjiä.

7. YRITTÄJIEN KESKIMÄÄRIN MAKSAMAT VEROT

Verohallinto tilastoi verovelvollisilta keräämiään veroja ja maksuja. Niitä lakisääteisiä sosiaalivakuutusmaksuja, jotka verovelvolliset maksavat muihin sosiaalivakuutusrahas-toihin kuin Kansaneläkelaitokselle, ei tilastoida veroiksi Verohallinnon tilastoissa. Taulukossa 8 on kuvattu yrittäjien maksamien verojen jakautumista.

Ainoa verotuksen yhteydessä kerättävä sosiaalivakuutusmaksu on sairausvakuutusmaksu. Palkansaajat ja yrittäjät maksavat sairaanhoitomaksua, joka oli 1,22 prosenttia vuonna 2012 (1,19 % vuonna 2011). Sekä palkansaajat että yrittäjät maksavat niin ikään päivärahamaksua. Palkansaajien päivärahamaksu oli 0,82 prosenttia ja yrittäjien 0,97 prosenttia (0,82 % ja 0,92 % vuonna 2011). Työnantajat maksavat työnantajan sairausvakuutusmaksua, joka vuonna 2012 oli 2,12 prosenttia (2,12 % vuonna 2011).

Yrittäjien YEL-maksua ja palkansaajan TyEL-maksuosuutta sekä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua ei tilastoida veroiksi ja maksuiksi Verohallinnon tilastoissa. Vuonna 2012 alle 53-vuotiaiden maksut olivat 22,8 prosenttia ja 5,15 prosenttia ja yli 53-vuotiaiden maksut 22,8 prosenttia ja 6,5 prosenttia. Keskimääräinen YEL-maksu, aloitettavan yrittäjän alennus huomioiden, oli 21,1 prosenttia. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu oli 0,60 prosenttia vuonna 2012.

YEL-työtulo, jonka perusteella YEL-maksua maksetaan, on yrittäjän työeläkevakuutusyhtiön hänelle määräämä työtulo. Sen pohjana ei ole tosiasiallinen tulo yritystoiminnasta, vaan tiettyjen peruskriteereiden puitteissa yhteisesti yrittäjän ja työeläkevakuutusyhtiön kanssa sovittu summa, jonka perusteella YEL-maksua kerätään ja jonka perusteella myös saadaan eräitä sosiaalietuuksia ja myöhemmin eläkettä. Vuonna 2012 keskimääräinen YEL-työtulo oli 22 238 euroa ja keskimääräinen YEL-maksu 4 692 euroa.

Taulukko 8. Yrittäjän maksamat verot euroa/henkilö vuosina 2011 ja 2012

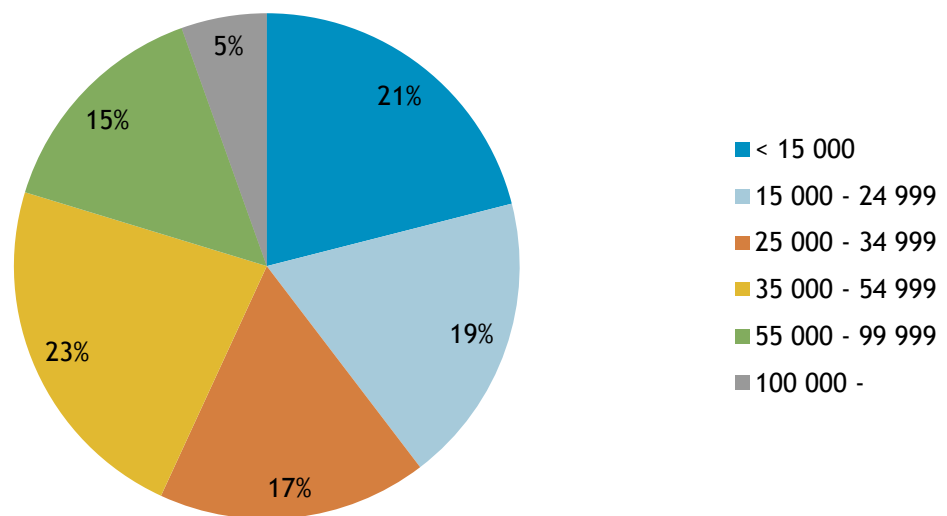
	2011		2012	
- Tulovero ansiotulosta valtion verotuksessa	2 615	15,4 %	2 662	15,6 %
- Tulovero pääomatulosta	2 031	12,0 %	1 816	10,7 %
- Kunnallisvero	5 186	30,6 %	5 346	31,4 %
- Kirkollisvero	282	1,7 %	288	1,7 %
- Sairausvakuutusmaksut	499	2,9 %	533	3,1 %
Verot ja maksut yhteensä	10 647	62,8 %	10 677	62,7 %
- Yhtiövero	1 977	11,7 %	1 672	9,8 %
Yrittäjän maksamat verot yhteensä	12 624	74,5 %	12 349	72,5 %
- Keskimääräinen YEL-maksu	4 332	25,5 %	4 692	27,5 %
Verot + YEL-maksu yhteensä	16 956		17 041	

Yrittäjien vuonna 2012 maksamat verot ja maksut nousivat 0,5 prosenttia edellisestä vuodesta samaan aikaan kun yrittäjien tulot laskivat 0,2 prosenttia. Verotuksen pidempiaikainen kevenevä trendi ei julkisen talouden haasteiden vuoksi jatkunut enää. Selkeästi suurimmat erät yrittäjän veroista ja maksuista ovat kunnallisvero, valtion tulovero sekä YEL-maksu. Vuonna 2012 nousivat kunnallisvero ja sairausvakuutusmaksut. Kokonaisuudessaan yrittäjän keskimääräinen verorasitus kiristyi hieman (0,3 %) vuonna 2012.

8. YRITTÄJIEN TULOJAKAUMA

Tulonjakoselvitysten mukaan yrittäjien tulojakauma poikkeaa palkansaajien vastaavasta tulojakaumasta. Palkansaajille on tyypillistä, että sekä hyvin pieni- että hyvin suurtuloisia palkansaajia on suhteellisen vähän ja valtaosa palkansaajista on keskituloisia. Yrittäjien tulojakauma on selvityksissä ollut erilainen siten, että sekä pienituloisia että suurituloisia on suhteessa enemmän kuin palkansaajien tulojakaumassa.

Kuva 1. Yrittäjien lukumäärän jakauma tuloluokittain vuonna 2012, %

Yleiskuvan yrittäjien tulojakaumasta ja sen muutoksista saa luokittelemalla yrittäjät maksuunpanotilaston perusteella kolmeen tuloluokkaan esimerkiksi siten, että pienituloisimpaan luokkaan luetaan ne yrittäjät, joilla vuositulot olivat alle 15 000 euroa. Hyvätuloisiksi määritellään ne yrittäjät, joilla tulot ylittävät 55 000 euroa eli vajaat 4 600 euroa kuukaudessa vuonna 2012. Keskituloisia ovat näiden tuloluokkien väliin jäävät yrittäjät.

Pienituloisia yrittäjiä oli vuonna 2012 reilu viidesosa kaikista yrittäjistä (kuva 1). Pienituloisten yrittäjien määrä ei oleellisesti muuttunut edellisestä vuodesta. Noin 20 prosentilla yrittäjistä tulot ylittivät 4 600 euroa kuukaudessa. Hyvätuloisimpien yrittäjien osuus yrittäjien koko määrästä oli hieman kasvanut edellisestä vuodesta (Taulukko 9).

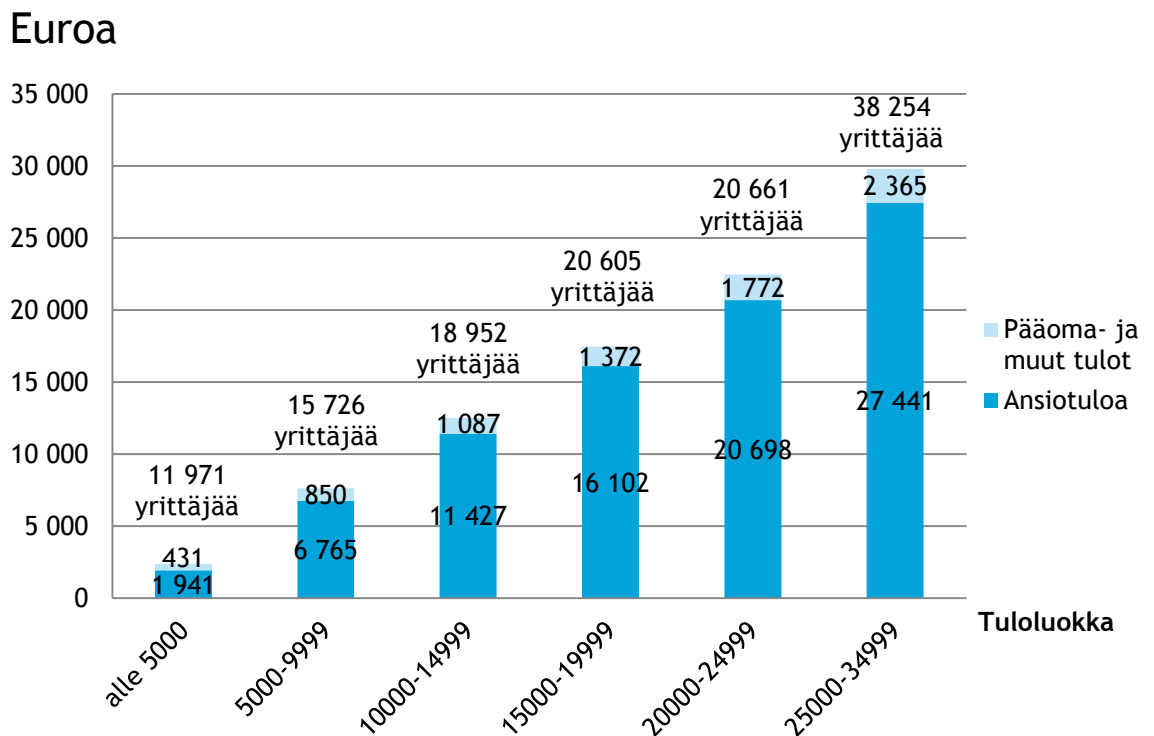
Taulukko 9. Yrittäjien jakauma tulon mukaan vuosina 2011 ja 2012

Tulot vuodessa	2011	2012
Alle 15 000 euroa	21,7 %	21,0 %
15 000-54 999 euroa	59,3 %	58,7 %
Vähintään 55 000 euroa	19,1 %	20,3 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

Osittain pienituloisimpaan tuloluokkaan sijoittuvien yrittäjien suurta määrää selittää se mahdollisuus, että YEL-vakuutetuista osa on toiminut yrittäjänä osa-aikaisesti tai vain osan vuotta. He ovat voineet verotuksessa saada osan tuloistaan myös muusta toiminnasta kuin yritystoiminnasta. Olivatpa tulot muodostuneet millä tavalla tahansa, merkittävä osa yrittäjistä jää sellaisille tulotasolle, joilla esimerkiksi monilla teollisuuden aloilla ei kokopäivätoimisia työntekijöitä ole lainkaan.

Yrittäjien tulotasosta saadaan tarkempi jakauma tarkastelemalla asiaa hieman tiheämmällä tuloluokituksella. Kuvassa 2 tarkastellaan erikseen eri tuloluokkiin sijoittuvien yrittäjien määrää ja tuloja.

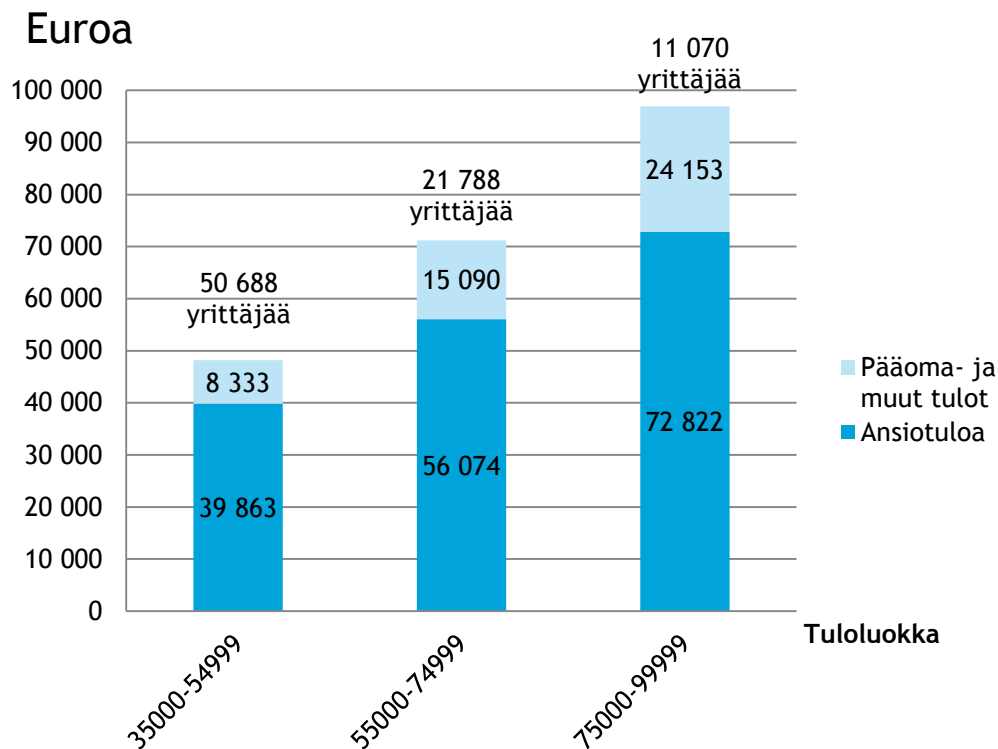
Kuva 2. Yrittäjien lukumäärä ja tulot tuloluokissa 0 - 34 999 vuonna 2012

YEL-vakuutetuista yrittäjistä noin 3 000:lla ei ollut tuloja vuoden 2012 verotuksessa lainkaan ja alle 5 000 euron tuloja sai noin 12 000 verovelvollista. Näin ollen kaikista YEL-vakuutetuista henkilöstä lähes 7 prosenttia oli joko erittäin pienituloisia tai kokonaan vailla verotettavia tuloja vuonna 2012 - myös yhteen kertaan verotetut pääomaosingot huomioon ottaen.

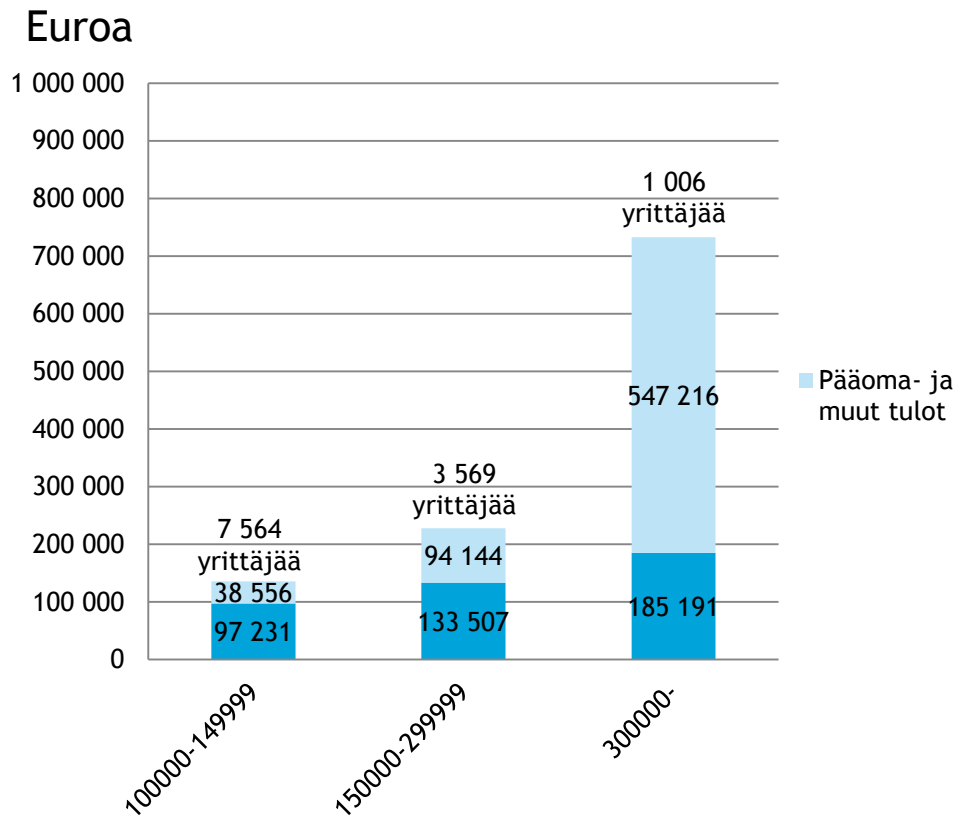
Kuva 3. Yrittäjien lukumäärä ja tulot tuloluokissa 35 000 - 99 999 vuonna 2012

Suuremmissa tuloluokissa pääomatulojen osuus yrittäjien tuloista lisääntyy merkittävämmän vasta noin 75 000 euron tulotasoilta lähtien. Alle 100 000 euron tuloluokissa ansiotulojen osuus oli 55-87 prosenttia. Pienin ansiotulojen osuus on niillä noin 12 000 verovelvollisella YEL vakuutetulla yrittäjällä, joiden tulot vuoden 2012 verotuksessa jäivät alle 5 000 euroon.

Suurimmassa tuloluokassa, yli 300 000 euroa tuloja saaneilla henkilöillä, joita oli noin 1 000 henkilöä, ansiotulojen osuus tuloista oli noin neljäsosa. Ansiotulon osuus on kasvanut selvästi myös tässä tuloluokassa.

Kuva 4. Yrittäjien lukumäärä ja tulot tuloluokissa 100 000 - vuonna 2012

Yrittäjien jakautuminen eri tuloluokkiin suhteessa edelliseen vuoteen ei vuonna 2012 muuttunut oleellisesti. Pienemmissä tuloluokissa olevien yrittäjien määrä väheni hieman edellisestä vuodesta ja suuremmissa, lukuun ottamatta suurinta, tuloluokissa oli vähäistä kasvua. Suurimmassa tuloluokassa tapahtui merkittävin muutos. Niiden yrittäjien määrä, jotka ansaitsevat 300 000 tai enemmän, pieneni vuonna 2012 lähes 15 prosenttia.

9. YRITYS- JA PÄÄOMAVEROTUKSEN VAIKUTUS YRITTÄJIEN VEROTUKSEEN

Yritys- ja pääomaverotus muuttui vuonna 2012. Muutos oli merkittävin sen jälkeen, kun koko yritysverojärjestelmä uudistettiin vuonna 2005. Silloin tehdyillä muutoksilla oli merkittävä vaikutus yrittäjien verotukseen. Vuonna 2012 tehdyillä muutoksilla oli erisuuntaisia vaikutuksia yrittäjien verotukseen. Yrittäjien verotus keventyi sen seurauksena, että yhtiöverokantaa laskettiin 26 prosentista 24,5 prosenttiin. Samalla kuitenkin listaamattomien osakeyhtiöiden osalta osingoista vain yhtiön tasolla verotettavan määrän ylärajaa laskettiin 90 000 eurosta 60 000 euroon. Lisäksi samanaikaisesti toteutettiin pääomatuloverotuksen kiristys ja vero muuttui progressiiviseksi.

Yrittäjien verotukseen vaikuttavat merkittävästi myös tuloverotuksen muutokset, sillä yrittäjien tuloista lähes kolme neljäsosaa on ansiotuloksi luettavaa tuloa. Viime vuosina tuloverotusta ei kuitenkaan ole kyetty keventämään aikaisempien vuosien malliin. Tämän seurauksena yrittäjien verotus ei enää keventynyt aikaisempina vuosina malliin, vaan vuonna 2012 yrittäjien verotus kiristyi hieman.

Kaiken kaikkiaan vuonna 2005 yrittäjien verotus keveni noin 1 prosenttiyksiköllä edellisvuoteen. Vuonna 2006 yrittäjien verotus pysyi edellisvuotisella tasollaan. Vuonna 2007 verotus keveni 0,5 prosenttiyksiköllä ja 0,9 prosenttiyksiköllä vuonna 2008. Vuonna 2009 verotus keveni 0,5 prosenttiyksiköllä. Hyvä kehitys katkesi vuonna 2010, jolloin yrittäjien verotus kiristyi 0,2 prosenttiyksiköllä. Vuoden 2011 osalta verotus jatkoi kevenemistään, keventyen 0,2 prosenttiyksiköllä. Vuonna 2012 verotuksen suunta kääntyi ja verotus kiristyi 0,2, eli saavutti vuoden 2010 tason.

Yritys- ja pääomaverotus on vaikuttanut yrittäjien tulonmuodostukseen. Vuonna 2004, ennen voimassa olevaa yritys- ja pääomaverojärjestelmää, yrittäjät ottivat poikkeuksellisen paljon osinkotuloja listaamattomista yhtiöistä, koska tämä oli verotuksellisesti järkevää. Verotus on vaikuttanut voimakkaasti myös siihen, missä määrin yrittäjät ovat ottaneet osinkotuloa listaamattomista osakeyhtiöistä, missä määrin se on tullut verotetuksi ansiotulona ja missä määrin tuloa on otettu palkkana (Taulukko 10.).

Vuodesta 2004 vuoteen 2012 osinkotulot kasvoivat lähes 12 prosentilla. Osinkotulot listaamattomista yhtiöistä kasvoivat suunnilleen saman verran, eli noin 12 prosenttia. Samaan aikaan pääomatulo-osingot nousivat yli puolella, mutta ansiotulo-osingot laskivat reilulla kolmanneksella. Yksittäisen yrittäjän tulonmuodostuksessa tulee kuitenkin ottaa huomioon se, että osinkotulot listaamattomista yhtiöistä eivät jakautuneet tasaisesti, vaan 80 prosentilla yrittäjistä ne jäivät vuonna 2012 alle 10 000 euron.

Taulukko 10. Yrittäjien osinkotulot vuosina 2004-2012

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Muutos 04-12
Osinkotulot, milj. euroa	1 275,3	1 007,3	884,2	991,5	1 068,7	1 081,4	1 156,7	1 493,8	1 425,3	11,8 %
Saajien määrä	98 327	115 341	120 942	124 755	127 514	130 497	129 466	140 364	147 153	49,7 %
Osinkotulot listaamattomista yhtiöistä miljoonaa euroa	1 175,1	922,7	801,0	880,8	968,2	1 004,5	1 075,6	1 384,0	1 319,6	12,3 %
Saajien määrä	-	51 286	52 471	53 055	53 803	56 098	53 015	60 751	63 087	-
- Siitä pääomatuloa miljoonaa euroa ¹⁰	721,9	603,9	614,1	688,2	767,8	814,2	870,0	1 071,0	1 141,8	58,2 %
- Saajien määrä	-	50 921	52 183	52 811	53 511	55 904	52 732	60 504	148 533	-
- Siitä ansiotuloa milj. euroa	453,2	320,3	187,0	192,3	199,2	189,5	205,0	312,3	294,7	-35,0 %
- Saajien määrä	25 085	21 242	18 006	22 027	19 239	16 785	17 576	23 619	21 816	-13,0 %

Sellaisista listaamattomista yhtiöistä saatua osinkotuloa, joka verotettiin ansiotulona, oli vuonna 2004 noin 450 miljoonaa euroa. Vuoteen 2012 mennessä tämän ansiotuloksi luettavan osinkotulon osuus oli kutistunut 295 miljoonaan euroon, josta veronalaista oli 203 miljoonaa euroa.

Laskevaan kehitykseen vaikutti osaltaan se, että vuonna 2005 nettovarallisuusrajan ylittävistä osingoista ansiotuloiksi luettiin vain 57 prosenttia, kun taas vuodesta 2006 alkaen määrä on ollut 70 prosenttia. Tähän vaikutti myös se, että osa yrittäjistä siirtyi ottamaan palkkaa ansiotulo-osinkojen sijasta. Niiden henkilöiden määrä, joiden verotuksessa oli ansiotuloiksi luettavaa osinkotuloa, on voimakkaasti supistunut vuosittain. Vuonna 2012 saajien määrä supistui hieman edellisestä vuodesta ja oli noin 22 000 henkilöä.

Yritys- ja pääomaverojärjestelmä on vaikuttanut siihen, että YEL-yrittäjä ottaa yrityksestä suuremman osan tulostaan palkkatulona ansiotulo-osinkojen sijasta. Tällä tavoin yrittäjä voi suunnitella verotustaan. Vuosien 2005-2012 verotilastojen mukaan näin näyttää käyneenkin.

Taulukko 11. Yrittäjien palkkatulot vuosina 2004-2012

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Muutos 04-12
Palkka päätoimesta milj. euroa	1 415,7	1 613,2	1 816,2	2 079,6	2 308,7	2 327,2	2 460,2	3 193,5	3 581,2	153,0 %
Saajien määrä	73 399	77 570	80 726	85 234	89 305	88 120	90 065	106 910	112 851	53,8 %
Euroa/saaja	19 288	20 796	22 498	24 399	25 851	26 410	26 668	29 871	31 734	64,5 %

¹⁰ Sisältää myös yhteen kertaan verotetun pääomaosingon.

Yrittäjät nostivat aikaisempina vuosina vuosittain 100-250 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän palkkaa päätoimestaan lukuun ottamatta vuotta 2009, jolloin kasvu jäi kymmenesosaan eli 20 miljoonaan euroon. Samantapainen tasainen kehitys on ollut niiden henkilöiden määrässä, jotka ovat nostaneet palkkaa päätoimestaan. Vuonna 2012 kehitys jatkui edellisen vuoden poikkeuksellisen kehityksen jälkeen tasaisena sekä keskimääräisen palkkatulon että palkkaa päätoimesta nostaneiden henkilöiden määrän suhteen.

Keskimääräisen saadun palkkatulon kasvu, joka aikaisempina vuosina on ollut 6-8 prosenttia, oli 6 prosenttiin vuonna 2012 ja palkkaa päätoimestaan nostaneiden osuus kasvoi niin ikään 6 prosenttia. Kaiken kaikkiaan palkat päätoimesta ovat nousseet 153 prosenttia vuosina 2004-2012 (taulukko 11). Samaan aikaan saajien määrä on nousut 54 prosenttia ja keskimääräinen palkkatulo on kohonnut 65 prosenttia. Tällainen tulomuodostuksen uudelleenjärjestely on joissakin tapauksissa lieventänyt yrittäjän verotuksen kiristymistä.

Matalan nettovarallisuuden yritysten yrittäjien verotuksen kiristymisongelman lisäksi nykyinen yritys- ja pääomaveromalli vaikuttaa niin sanottujen suurten osinkojen saajien verotukseen, kun yhteen kertaan verotettujen osinkojen määrä osakasta kohti on enintään 60 000 euroa. Näiden korkeatuloisten yrittäjien verotuksen kiristymistä on kuitenkin lieventänyt myös se, että varallisuusverosta luovuttiin vuonna 2006.

Taulukko 12. Yli 60 000 euroa pääomatulo-osinkoja vuosina 2005-2012 saaneet yrittäjät

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Listamattomista yhtiöistä yli 60 000 euron osinkojen määrä, milj. euroa	146,1	127,3	152,8	179,3	196,4	231,9	286,6	197,4
Saajien määrä	980	993	1 137	1 318	1 391	1 519	1 941	3 336
Euroa/saaja	149 110	128 198	134 427	136 020	141 217	152 637	147 656	59 169

Vuonna 2012 tuli 6 376 henkilön saama osinko osittain kahteen kertaan verotetuksi 60 000 euron osinkorajan ylittymisen vuoksi. Näistä YEL-vakuutettuja yrittäjiä oli 3 336. Näiden yrittäjien määrä kasvoi edellisestä vuodesta 71,9 prosentilla. Syy kasvuun oli ensisijassa rajan laskeminen 90 000 eurosta 60 000 euroon. Yli 60 000 euron osinkojen summa sen sijaan laski 31,1 prosentilla 197 miljoonaan euroon. Saajaa kohti näitä osinkoja tuli 59 169 euroa, jossa laskua edellisestä vuodesta oli 59,9 prosenttia.

Julkaisija: Suomen Yrittäjät | Mannerheimintie 76 A, PL 999, 00101 Helsinki
puhelin 09 229 221 | toimisto@yrittajat.fi | www.yrittajat.fi